

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

84. An Pontifex possit dispensare, ut fratres, & sorores contrahant inter se
matrimonium? Et explanatur, an matrimonium fratris cum sorore sit jure
naturali nullum? Ex p. 8. tr. 1. res. 70.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

quis ducat filium a nepotis sui, cum post Evangelicū nullum legatur exemplum alicuius, qui viderit filia a nepotis sui, multo minus qui potuerit eam ducere. Sed his non oblatibus contrariæ sententiæ adhaereo, quam tuetur Sanchez lib. 7. disp. 5. num. 19. Quia auus, & ceteri accedentes non sunt principium nepotum per se, sed per accidens; ad rationem enim filij, vt filius est, solum desideratur vt à patribus originem trahat: ac per accidens est, vt suus pater alium patrem habeat; filij enim Adami carentes auo, ita veri filij fuerunt, ac illum habentes. Ac proinde reuerentia debita auis à nepotibus, non est debita necessariò, & per se, sed per accidens, vt potest quæ in sola ratione principij, & causæ per accidens fundatur. Non ergo ea reuerentia, & superioritas per accidens, ita impedimentum de iure naturæ præstat matrimonio inter eos, vt illud eodem iure irritet. Et confirmatur, quia auus respectu nepotis non habet rationem genitoris, sed solum rationem causæ quasi applicantis genitorem, ac causâ applicans aliam causâ suo effectui, non est per se, sed per accidens causâ illius effectus. Quare loquendo de reuerentia naturali, non est verum maiorem exhiberi auo, quia reuerentia naturalis respectu auis est per accidens: ac respectu patris est per se. At est verum de reuerentia politica; auum enim vt primum dominum, & primum in gubernando principium reueretur. Et idem huius sententiæ videtur expressè D. Thomas 2. 2. q. 154. art. 9. in solutione ad 3. vbi ait in commixtione personarum coniungatur aliquid esse, quod est secundum se indecens, & repugnans naturali rationi, sicut quoddam commixtio fiat inter parentes, & filios, quorum est per se, & immediata cognatio: alias verò personas quæ non coniunguntur per se ipsas, sed per ordinem ad parentes, non habere ita ex se ipsi indecentiam, sed variari circa hoc decentiam, vel indecentiam secundum consuetudinem & legem humanam. Et ita hanc sententiam tenet etiam Bonacina de matrimon. q. 3. punct. 5. §. 1. n. 2. & nouissimè Caramuel in Theol. moral. l. 2. n. 543. vbi docet matrimonia inter auum & neprem, & inter nepotem & aviam esse valida iure naturæ. Unde sequitur posse Pontificem dispensare, vt inter illos matrimonium contrahatur.

RESOL. LXXXIV.

An Pontifex possit dispensare, vt fratres & sorores contrahant inter se matrimonium. Ex explanatur, an matrimonium fratris cum sorore sit iure naturali nullum? Ex part. 8. tract. 1. Ref. 70.

§. 1. Negatiuè respondet Vasquez, Rebellius, Sanchez, & alij, quos citat & sequitur Bonacina de matrimon. q. 3. punct. 5. n. 1. quibus adde Marratium de sacram. Matrim. disp. 9. sect. 7. Probatur hæc opinio ex Genes. 12. ex quo videtur patere matrimonium fratris cum sorore iure naturæ esse nullum, non enim potuit Abraham suadere Sarai, vt diceret se eius sororem, ac hoc, vt non haberetur eius vxor, nisi quia compertum esset inter fratrem, & sororem matrimonium inire non posse, eamque esse communem opinionem, quæ non potuit aliunde procedere, quam quòd ex ipso lumine naturæ matrimonium huiusmodi censetur nullum, cum nondum vlla lex positiva hac de re esset lata. Confirmatur ex eo quòd Sara dicta esset soror Abraham, Pharaò existimauit non esse vxorem. Confimilia habentur cap. 20.

2. Probatur secundò ex Augustino lib. 15. de ciuitate Dei, c. 16. cui postquam ostendisset matrimonium

fratris, & sororis in initio mundi fuisse necessarium ad generis humani propagationem, dicit: Quòd profectò, quanto est antiquius, compellente necessitate, tanto postea factum est damnabilius religione prohibente. Et infra: Fieri ergo debuit, quando potuit, vt existente copia inde ducerentur vxores, quæ non erant iam sorores, & non solùm istud vt fieret, nulla necessitas esset, verùm si fieret, nefas esset. Idem docet l. 21. contra Faustum, c. 35. ex quo loco patet fratrem, & sororem ex altero tantum parente se contingentes iure naturæ non posse inter se coniungi.

3. Probatur tertio, teste eodem Augustino c. citato de ciuitate, gentes, quæ fraterna coniugia permiserunt fuerunt grauius reprehensæ, meliorem scilicet consuetudine talem exhorrescente licentiam, quòd etiam reprehendit Theodoretus l. de legibus, sub medijs. Huius rei ratio non ita domode videtur adferri posse; nihilominus non videtur contemnenda ea moralis ratio, quòd ex ipso lumine naturæ constet fratrem, & sororem maximam sibi iniuriam reuerentiæ debere, cui repugnat nimia familiaritas quæ in actu coniugali cernitur, & turpitudine coniuncta cum irreuerentia respectu eius, qui carnaliter cognoscitur. Quod tamen in priori dubio diximus, ex diuina dispensatione posse subsistere matrimonium filiarum cum patre, vel filij cum matre, longè potiori iure dicendum ex eadem posse subsistere matrimonium fororis cum fratre.

4. His tamen non obstantibus, ego affirmatiuam sententiam probabiliter docui in part. 4. tra. 4. resol. 93. & nunc iterum doceo cum D. Th. 2. 2. q. 145. art. 9. ad 1. & ibi expressè Caietanus. Pro hac sententia etiam loco citato adduxit Hortad. Præpositum, & Pontium, quibus nunc addo Baunium in Theol. mor. tom. 1. tr. 12. de Imp. Consi. q. 2. & Patrem Perez de mar. disp. 28. sect. 5. n. 4. Probatur hæc opinio, quia fratres non habent inter se immediatam coniunctionem, & obsequantiam, ac reuerentiam, sed tantum ratione parentum; quæ non videtur ita aduersari matrimonio, vt hoc irritet. Secundò, non videtur intelligibile Deum voluisse inter eos irritum esse matrimonium, per quos volebat genus humanum initio propagari, & ita illud instituire, vt necesse fuerit in filiis Adæ institutionem immutare, concedendo, vt si inter se contraherent, qui per matrimonij institutionem ad hoc erant inhabiles, ergo euident est non negasse fratribus facultatè transferendi dominiū sui corporis mutuo, cum id non sit intrinsecè malū, nec rectè rationi naturali necessariò repugnans. Quamuis enim in prædicto matrimonio reperitur ex natura rei aliquis indecentia, ob tantam sanguinis coniunctionem, ratione cuius illicitū est inter prædictos matrimonio, sicut est illicitū inter alios voto castitatis simpliciter in sæculo, non tamen ideo tale matrimonium invalidum erit ac irritum. Denique, res aded grauis, qualis est irritatio matrimonij, nequit statui sine fundamento sufficienti, quòd hic non est, vt patet ex solatione argumentorum, quæ proposita sunt pro contraria sententia.

5. Ad argumenta verò contraria respondendum, illicitū esse tale coniugium iure naturali sine magna causâ; negati enim non potest ob tantam sanguinis coniunctionem reperiri indecentiam manifestam in copula inter eos, & in matrimonio ad eam ordinato; ob quòd ferè ab omnibus gentibus fuit iure positiuo vetitum; hinc tamen non colligitur esse irritum iure naturali: nam maior, vel saltem æqualis turpitudine grauis cernitur in eo quòd idem duas sorores ducat vxores, aut duo fratres eidem vxori copulentur, vtroque consummato matrimonio, & tamè dis-

Quæ hic est supra Ref. 80 à §. Verum pro coronide.

PLANÆ
Omnia
TO. III. IV. V
E. III

spensari in eo posse, & iure naturali valere matrimonio, factum omnes. Atque etiam grauis turpitudine reuocatur in eo, quod quis nouerit, aut priuignam dicat uxorem, vel relictam auunculi; & tamen solo Eccl'astico impedimento ea coniugia diuimuntur. Denique non minor turpitudine reuocet, quod matrimonium infidelium consummatum dissolui possit, & uterque cum altera consummare, coniuge superstitibus; & tamen auctoritate Pontificis fieri posse multi existimant. Non ergo ratio illa ex irreuerentia, ac turpitudine desumpta efficax est, sed infirma.

6. Et quidem, si mores hominum consulantur, cum aliquod ab omnibus recipitur, satis indicatur ab ipso iure manere naturam; quod uero modo ab his, modo ab illis satis etiam ostendit non deduci necessitate ex natura principii. Id certe inuenitur in matrimonio inter fratres, cum apud multas gentes fuit reprobatum & reiectum; apud alias uero etiam laude dignas fuit usu, & consuetudine probatum, ac receptum. Nam apud Aegyptios fuisse in usu matrimonialia forum, & fratrum referunt Diodorus, & Pausanias in *Anticis* Ptolomeum inuicem Ationese foroti tradunt historici. Apud Athenienses id in more receptum affirmat interpres Aristophanis, fateturque Ludouicus Viues in *lib. 1. de Ciuitate Dei, cap. 16.* Addo ex sacris litteris non leue colligi fundamentum exemplo Thamar fororis Amon. Quae ut habetur *2. Reg. 13.* dixit ad illum: *Noli frater mi, noli opprimere me, uel facere iustitiam hanc, quia prius inuocare ad Regem, qui non negabit me tibi.* Quibus uerbis inaniter se defendere conaretur puella si illicitum, inauditum, non in usu receptum, aut quod iusta subsistente causa, fieri non posset coniugium. Et haec omnia docet Perez *ubi supra.* Et ideo hanc sententiam, praeter Doctores citatos, tenet etiam Caspensis in *consuetudine* *2. tit. 26. sect. 1. n. 1.*

7. Unde non gratabor hic apponere uerba R. P. N. Texeda in *Theol. moral. tom. 1. lib. 4. tract. 2. n. 26.* ubi ex Victoria obseruat quod inter ea, quae prohibentur *Leuit. 8.* praeter primum gradum lineae rectae, id est, inter ascendentes, & descendentes, fortasse omnia alia sunt prohibita iure naturali secundario, hoc est, sunt prohibita absolute, & non vigente aliqua graui causa, & rationabili. Quod ostendo, itam ex tali matrimonio iure naturali secundario prohibito sepe sequitur aliquid, quod licet finem principalem matrimonij non tollat, tamen ex parte officij uel obstat fini, uel est contra reuerentiam naturalem debitam consanguineis, ut quod nepos dominetur amita, & sic caput eius, aut matertera, cui debetur idem honor, qui matri; & non uidentur rationi naturali consentaneum ut amita seruiat nepoti, & ipsa nepotem timeat. Caterum omnia ista, quae uidentur secundum aliquam indecentiam afferre, non sunt ita intrinsece mala quoniam possunt aliquo magno bono honestari, & compensari, quod ex tali matrimonio sequi potest. Et ideo, etsi iure naturali interdicitur quod quis habeat duas uxores, sorores, tamen id licitum fuit tempore Iacob, qui habuit duas sorores uxores. Atque eodem pacto dico, quod etsi matrimonium inter fratrem, & sororem sit interdictum iure naturali, cum tamen non sit interdictum iure naturali primario, quod ea prohibentur, semper sunt mala, nec ex quacumque causa possunt honestari; sed iure naturali secundario, quo ea, quae prohibentur, etsi absolute mala & inhonesta sunt, possunt tamen honestari, & fieri licita ob aliquam magnam causam; & ideo ob illam si occurrat, recte potest fieri dispensatio, ut frater contrahat matrimonium cum sorore, sicut temporibus pristinis dispensatum est, ut quis duas haberet uxores. Unde dico, quod licet prohibitum sit fratrem contrahere matrimonium

cum sorore sua, tamen si occurrat aliqua grauissima causa ad contrahendum matrimonium inter illos, illud ius naturale, quod inter licet ab inter fratres matrimonium, illud ius praecipit, ut ob uigentem causam occurrentem licitum sit id facere, quia non est intrinsece malum, & pro semper, sed propter maius bonum fieri potest. Hucusque Texeda,

8. Et tandem hanc sententiam esse probabilem fatentur ipsi sumer aduersarij ut Coninck de *Sacram. disp. 32. dub. 1. num. 19.* Unde Franciscus Ramos in sua erudita, & docta allegat iur. de *impedim. mar. num. 51.* sic ait: *A los fundamentos considerados, por la sentencia contraria, se responde breuemente; al primer, que la supposicion, de que el impedimento del primer grado de consanguinidad en los transuersales, como entre hermano, y hermana haze irrito el matrimonio por derecho natural, aunque es conforme a la opinion mas comun, y recibida, pero no de manera, que la contraria dexa de ser muy probable, como la renouca aun de los que siguen la primera, Pedro Ochagania de Sacramento, tract. de matrim. quest. 55. num. 7. el P. Sanchez lib. 7. de matrim. disp. 52. n. 10. & 11. que repetidamente la llama ualde probabili, y a la verdad lo es por razon y autoridad pues de mas de santo Thomas, que claramente fue deste sentir. 2. 2. quest. 154 in respons. ad 3. y S. Buenaventura, Alexandro de Halles, scoto, Durando, Cayetano, el Abulense, y otros uenire y quatro auiores, que cita por esta parte Sanchez, dict. num. 10 la siguen tambien, y fundan copiosamente, que el matrimonio no es irrito por derecho natural entre hermano, y hermana, y que este impedimento es dispensable despues de Richardo, el Carthusio, Ol. astro. Gentiano Horueto, Guillermo Hamero, los maestros Fr. Luis de Leon, y Fr. Basilio de Leon, que refiere lib. 7. de matrim. cap. 32. n. 3. & seqq. y prouee esta sentencia con testimonios de la sagrada Escritura, y Concilios, y de S. Hieronymo, S. Agustin, Clemente Alexandrino, a que amado la ley est. D. de ritu nupt. sient lo mismo con Prapósito, y Gaspar Hurtado, Antonino, Diana a parte tract. 4. miscell. resol. 93. uerb. sed immerito, y fuera de todos los referidos Adam Tamero tom. 4. in 3. p. D. 1. h. diti. 8. de matrim. quest. 4. dub. 4. num. 59. & 60. Estuan Bannie de Sacramento tract. 12. quest. 2. assert. 1. Agudo Coninck eodem tr. 2. tomo, disp. 12. dub. 1. conclud. 4. num. 19. in fine, & ex Valerio Reginaldo lib. 31. num. 119. Andres Molfesto in summa, tom. 1. n. 110. y no bauer basta oy en la Iglesia exemplar de dispensacion semeiante, no impide pueda bauerle, pues tan poco le bino dispensacion in radice matrimonij en España hasta la edad de Bonifacio VIII. Summo Pontifice, y D. Sancho el 4. Rey de Castilla, con quien se dispuso y despues muy frequentemente con otros, como lo obserua eruditamente el Señor D. Juan Bautista de la Rea, grande en Catbedra, 1094, y escritos 1. to. decif. Granat. 8. n. 20. & 24. Hucusque Ramos, licet ipse, ut dixi contra iuram sententiam magis probabiliorem teneat.*

9. Sed post haec scripta, inueni nostram sententiam docere etiam ex Societate P. Escobar in *Theol. moral. tract. 7. exam. 9. c. 9. n. 107.* & putare euidentem doctissimum, & amicissimum Caramuelem in *Theol. moral. lib. 2. disp. 3. art. 5. n. 544. concl. 2.* Quia ait ipse, primi fratres non contraxerunt contra ius naturae, & tamen matrimonium contraxerunt de fide est. Nec inuariat ad necessitatem extremam recurrere, quia rerum natura necessitatis uolentia non mutantur.

RESOL. LXXXV.

An possit dari casus, quod Pontifex possit praecipere